CAPUT SECUNDUM.

HISTORIA ET FATA HUJUS DOCTRINÆ.

Aetas.

Quamdiu medica inter homines ars existit, tamdiu corporum naturalium medentium aliqua cognitio existere debuit. Simplicissimus ille adparatus primis in ævis absque dubio fuit, sub duce Empiria, aut sub mera analogica imitatione eorum, quæ tum homines, tum animalia instinctus naturales, auxilii tentandi necessitates, aut ipsi fortuiti casus edocuerunt. Magnam vero dein, ingentemque in molem excrevit seriori tempore, ævis tum empiricis, tum hypotheticis, dum sectæ medicorum variæ singulares in singulis pharmacis vires quæsiverint, absurdas de viribus corporum medicatricibus ideas sibi formaverint, superstitionibus ridiculis adhæserint, & fatuas in compositionibus locupletissimis fiducias posuerint, proinde copiam pharmacorum, vegetabiliumque præcipue, indies absque necessitate adauxerint; donec sincerior

physica, chemica atque therapeutica doctrina meliores de viribus medicaminum ideas subministraverit. Vix non pristinam iterum in simplicitatem redeuntem ergo speramus, si simplices naturæ in ægritudinibus producendis & medendis vias felicius investigabimus.

Fata in variis ævis.

Videbimus jam, quænam fata hæcce medicinæ pars variis in ævis, ad nostrum usque, perpessa fuerit *).

Tempora mystica.

Prouti artis medicæ inventæ, ita & primorum medicaminum detectorum notitiæ summe obscuræ & fabulosæ sunt. Verosimillimum est, priscos mortales plantas præcipue in auxilia corporum ægrotorum adhibuisse; atque ita medica materies novis adnotationibus indies aucta est, quæ ad nepotes, per continuam quasi catenam, de manu in manum

*) Liceat mihi in hoc capite plurima excerpere ex libro quoad hæc objecta omni laude superiori, historia scilicet pragmatica artis medicæ, viri maximi Curt. Sprengelii tum ex egregia ad mentem ejus concinnata dissertatione Car. a Khittel, facta doctrinæ de viribus medicaminum exponentis, Halæ 1792 editæ; cujus præcipua momenta, si denuo publici juris fiunt, ob raritatem hujus opusculi, non ingrato corde a tironibus suscipienda forent.

transiverunt. In calidis febribus vis benefica refrigerantium cucurbitarum, aquæ ipsius; in diarrhœis vis aromatum facile innotuit. Desideria quoque huc multum conferebant vehementiora certi cibi potusve, quæ nonnunquam in morbis superveniunt, & quæ sæpe feliciter cedunt. Sitis & acidorum amor in morbis acutis est inter vulgaria exempla. Desiderium halicum in diabete, uvarum in dysenteria &c. vim horum corporum medicantem edocuit. Casus quoque fortuitos medicaminibus detegendis occasionem dare potuisse, celeberrimum exemplum dat Cinchonæ arbor, cujus truncus in stagnum delapsus aquam amaricantem reddidit, quæ Peruviæ indigenas a febre intermittente liberavit. Imo ab ipsis animalibus eorumque instinctu nonnullorum medicaminum vires homines didicisse; & præcipue barbaris gentibus medicamina quædam tali modo innotuissi credi potest Hallerus.

Aegyptus.

Aegyptus, uti plerarumque artium, ita etiam potissimum medicinæ mater fuit. Ex Herodoti & Diodori scriptis elucet, in Aegypto jam purgantium, emeticorum, balneorum, clysmatumque usum innotuisse; quin & vegetabilia plura, scillam, adianthum, aromata resinasque varias varium in usum medicum veniisse, & composita medicamina multa inventa fuisse. An vero, quod Galenus & Bergmannus testantur, emplastra & unguenta cum ærugine & cerussa parare jam sciverint, in dubium merito vocari potest. Su-

perstitiosa simul plurima & vana in eam medicinam irrepsisse, negari nequit. Nec mirum est, & morbos, & eorum sanationem, & medicaminum vires, tanquam Deorum ipsorum immediata opera tunc fuisse considerata. Quare ab ipsis solum sacerdotibus medendi ars exercebatur, eorumque in familias hæreditario modo transscendebat.

Seculum circiter XVI. ante Christum natum.

Osiridis Isidisque, primorum artis nostræ parentum, pluriumque medicaminum inventorum aut filius, aut coævus, aut in imperando successor Hermes Trismegistus variis scientificis notitiis, & medicis exornatus in antiquis auctoribus legitur. Fertur eum 42. libros humanæ scientiæ scripsisse, quorum sex ultimi doctrinam de anatome, de morbis, de instrumentis chirurgicis, & de medicaminibus tractasse dicuntur, qui tamen a Galeno & aliis pro genuinis non agnoscuntur *).

Seculum XV. ante Christ. nat.

Cum dein Rex Minos in Græcia imperaret, atque navigationem populorumque commercium

*) Libellos manuscriptos de herbis sacris duodecim signorum Zodiaci, & de notis ponderum & mensurarum in Bibliotheca Vindobonensi adservari, Hallerus refert.

multum promoveret, Aegyptiorum de medicina & pharmacis notitia, cruda adhuc & misera, uti fuit, in Græciam transferebatur, ubi simili hucusque modo morbi hominum qua destinationes Deorum considerati, sibique ipsis relicti, aut precibus meris & sacrificiis sub miris ceremoniis impugnati fuerunt. Reliqua hujus ævi fabulosa mere sunt, & mythologica. Medicos tunc divina fere auctoritate gavisos esse, plurimi testantur.

Seculum XIII. ante Christ. nat.
Tempora heroica.

Ast Chiron Centaurus jam primus inter homines numeratur, qui medicam artem exercendo, vegetabilium usum ad rem medicam adplicuit & variis cum plantis vulnera sanare scivit. Speciatim rei herbariæ & materiæ medicæ auctor a Plinio perhibetur. Nomen ejus in hodiernum diem gerit planta centaureum adpellata, quæ & chironium olim dicta est. Melampus, qui herbæ suum nomen reliquit, tunc quoque jam crocum martis & veratrum album; Achilleus æruginem & millefolium ad hodiernum diem ab ipso nominatum; Heracles helleborum contra maniam in usum traxerunt; atque Hecate napellum & alia venena detexit. Celebris vero Aesculapius Græcorum, nullum cognitum augmentum materiæ medicæ dedit, quum morbos quam maxime diæteticis, purgantibus & emeticis tractasset; neque a filiis ejus Machaone & Podalyrio aliquid præstitum

fuit, nisi quod posterior, venæsectionem primus instituisset.

Postea vero in ipsa Græcia, per multa secula, tum ars medendi, tum medicaminum cognitiones non multum excultæ videntur; donec a sacerdotibus sensim artis hujus exercitium in profanos, etsi mystico & symbolico modo transiverit, atque posterioribus, in insula præcipue Cnidos, varia vegetabilia, uti semina mezerei, euphorbia, scammoneum, colocynthis, bryonia, aliaque utplurimum drastica, in me-dicum usum vocari inceperint.

Secula VI. V. ante Christ. nat.

Ipse Pythagoras a sacerdotibus ægyptiacis præcipue, variorum medicaminum vires & adplicationes perdidicit; multa tamen & ipse revelavit, magnumque usum fecit aceti scillitici, sinapis, anisi, unguentorum variorum & fomentationum.

Prima Empiria.

Sed methodus hæc pharmaca exhibendi, casu & analogia sola ducta, mere empirica fuit, neque unquam solebat explicare medicaminum actiones. Barbaris gentibus universim plurima pharmaca empirico tali modo detecta debemus; uti Rhabarbarum, Guajacum, Cassiam Fistulam, Tamarindos, Sassafras, Guassiam, Sennam, Contrajervam, Asam fœtidam, Galbanum, Catechu, Zibethum, Aloën, & ipsum peruvianum corticem &c. Nec non per

totam antiquitatem græcam empirica hæc methodus remediis utendi conspicua est.

Seculum IV. ante Christ. nat.
Hippocrates.

Ipse immortalis Hippocrates in pharmacis suis adhibitis minus ratiocinio, quam empiria ductus videtur. Paucula medicamenta in usum vocavit, neque alia, nisi quæ experimento cognovit. Nec exotica multa exhibuit, nullaque nova detexit, atque universim materiam medicam non ita excoluit, quemadmodum semioticam & diætetica medicinæ partem. Primus tamen exhibuit Ptisanas, decoctum hordei cum oxymele, in hodiernum usque diem maximi usus. Ex regno minerali alumen, nec non præparata ex cupro & plumbo jam adhibuit, & de Pharmacia aliquam notitiam habuit. Ex vegetabilibus semina Laureolæ & Athamantæ, radicem Thapsiæ, flores & semina Carthami tinctorii &c. præter alia ab antecessoribus usitata morbis obposuit *).

Eo magis vero post Hippocratem studium materiæ medicæ excultum fuit. Aristoteles corporum naturalium notitiam multum adauxit; atque promoto per Alexandri magni expugnationes commercio cum gentibus reliquis orien-

*) Tractatus de medicamentis purgantibus; de veratri usu; de antidoto; de medicamentis secundum temperamenta; de virtutibus herbarum, Hippocrati adscribuntur; sunt autem inter libros minus receptos.

talibus, multa prius incognita medicamenta ex Arabia, India, Persia, Africa adlata sunt. Testante Plutarcho ipse Alexander medicamenta invenit. Theophrastus Eresius 500 fere plantas, earumque tum physicas, tum medicatas vires jam descripsit; atque Callias cinnabarim detexit.

Schola dogmatica.

Ipsissimo hoc ævo philosophica simul scientia caput suum extulit; cujus primus fundator Pericles facile agnoscendus. Proximi ergo Hippocratis successores, scholæ dogmaticæ fere principes, theorias ejus ævi philosophicas cum doctrina hippocratica conjungere, nec non de viribus medicaminum si non primas, saltem meliores ideas formare studuerunt. Diagoras, Democriti discipulus, jam non inepte de viribus usuque opii ratiocinatur.

Philosophi scilicet græci, non contenti causas rerum & motuum cælestium indagandi, ad terrestres quoque res., ad plantarum, animalium & terrarum vires animum direxerunt, atque philosophicas suas speculationes de causa rerum universa ad doctrinam de viribus medicamentorum adplicarunt. Et quidem prima theoria, quæ per totam antiquitatem ad nostra fere tempora dominata est, ea fuit, quam Plato a doctrina de quatuor elementis ab Alcmeone Crotoniate & Empedocle Agrigentino inventa desumsit. Philosophi hi, sicuti corporis humani partes sin-

gulas conflatas esse ex elementis quatuor constitutivis, ita & morbos oriri docuerunt ex prædominante qualitate una præ altera. Quare Praxagoras Cous & Plistonicus cum aliis doctrinæ humoralis auctoribus id egerunt, ut doctrinam eamdem ad medicaminum actionem adplicarent, atque medicamina tali ratione prædominantibus morbose elementis adcommodarent, nec non ergo ex qualitatibus medicaminum sensus ferientibus, eorum vires explicarent. Mox vero a Diocle Carystio *) ita hæc theoria exculta fuit, ut medicaminum actiones empiricis quoque experimentis subjicerentur. Quæ quidem doctrina in hodiernum usque tempus suos amatores habuit. Praxagoras, cujus medicina in herbis mere fuit, jam diuretica, strobilos, chamæpitin, radicem graminis in hydrope dedit.

Schola Alexandrina.

Post mortem Alexandri magni, successores regni philosophicam & medicam scientiam multum adhuc fovebant. Magnum institutum pro scientiis excolendis Alexandriæ fundatum est. Celebris ibi fuit Herophilus, major quidem anatomicus, quam medicus, attamen in theoriis coævorum summe versatus. In praxi interim Empiricus a Galeno habetur, dum mera composita & specifica pharmaca in usum traxerit. Erasistra-

*) Ejus de medicamentis venenatis tractatus habetur. Athenæus.

tus *) econtra eodem ævo medicorum consuetudinem damnavit, qua plurima medicamina, & quidem ex omnibus naturæ regnis corraderent. Ipse simplicissimus in medendo fuit, semet ipsum succo rubi idæi sanavit, atque olea simplicia varium in usum adhibuit; opiique usum, quem junior damnaverat, posteriori tempore probavit; externis medicamentis multum usus est. Mantias vero & Zeno specificorum iterum remediorum amatores fuerunt, atque de virtutibus medicamentorum, parandisque pharmacis tractatus concinnarunt. Andreas quoque Onomasticon medicamentorum scripsit.

Seculum III. ante Christ. nat.
Schola empirica.

Mox post Herophili obitum, qui ipse quodammodo occasionem præbuit, exorta est vera empirica secta, quæ ex tripode observationis suæ & experientiæ sprevit omnia ratiocinia & theoreticas speculationes, eo quidem tempore a Dogmaticis præter modum elatas. Apogogice demonstrarunt, philosophos esse infelices medicos, neque ullius rei, nisi memoriæ & sensuum in medicina usum esse faciendum. Hujus sectæ fundatores Philinus Cous & Serapion Alexandrinus **) agnoscuntur, qui posterior in

*) Ejus de medicamentis & venenis liber exstat. Dioscorides.

**) Scripsit de parabilibus medicamentis.

viribus medicaminum mera experientia indagandis magnam industriam posuit, externasque corporum qualitates in viribus discernendis insufficientes putavit, absolutosque eorum effectus ab accidentalibus & relativis sedulo distinxit. Medicamina quidem multa summe efficacia ægris exhibuit, atque ipsum castoreum in usum introduxit; attamen & plurima absurda, cerebra animalium, stercora, leporum corda, sanguinem testudinum, apri testiculos &c. modo summe empirico adplicavit. Heraclides vero Tarentinus, licet empirice omnia corraderet, quæ ad usum medicaminum pertinerent, absurda quoque multa proponeret, varia tamen remedia secundum qualitates primarias disposuit, morborum diversas causas quodammodo agnovit, & cuique suum remedium commendavit, quo omnino recessit a ceteris Empiricis. Universim meliores hi Empirici, cum non penitus se contemnere rationem & judicium contenderent, dummodo summum in iis non ponatur momentum, non neglexerunt doctrinam de qualitatibus primariis ad theoriam materiæ medicæ explicandam.

Heraclides Tarentinus primus descripsit cosmetica. Opus completum de medicamentis, eorum præparationibus & compositionibus, atque de antidotis concinnavit. Præter opium, cicutam, hyosciamum, asam fœtidam quoque & myrrham, opobalsamum, cinamomum, costum & alia in usum medicum jam convertit. Agatarchides & Jolaus Bithynus de herbarum facultatibus scripserunt, &

posterior croco jam externe ad oculorum defluxiones utebatur.

Seculum II. ante Christ. nat.

Seriores materiæ medicæ scriptores in undique colligendis & exponendis remediis operam omnem & industriam collocaverunt. Quamvis quoque interdum theoriam Platonicam sedelibasse ostenderent, nihil tamen diligentius curæ cordique habuerunt, nisi farraginem medicamentorum cujusvis generis colligere & augere. Huc pertinent Philonides Dyrrhachinus, Metrodorus *), Cratevas Rhizotomus, qui opus de viribus medicatis plantarum scripsit; Cleophantus, qui descriptiones multarum plantarum medicinalium dedit, atque Nicander Colophonius **), qui carminibus venena & antidota descripsit, ubi colchicum, cantharides, cerussa, lythargirium &c. jam memorantur. Reges ipsi, doctrinam præcipue de venenis & antidotis multum amplificarunt propriis experimentis; inter quos Attalus Philometor & Mithridates Eupator, duplici suo nomine in hodiernum diem notus. Zopyrus quoque ex Aula Ptolomæorum non solum universale antidoton præparavit, quod

*) De medicamentorum facultatibus scripsit, & adstringentia omnia refrigerare docuit.

**) Nicandri Alexipharmaca, edidit J. G. Schneider 8. Halæ 1792.

Ejusd. Theriaca, interprete J. Gorræo. 4. Paris. 1557.

Ambrosiam dixit; verum & de medicaminibus therapeutice classificandis jam cogitavit, dum errhina, diuretica, diaphoretica, adstringentia, maturantia, expectorantia &c. in ordines locaverit.

Seculum I. ante Christ. nat.
Schola methodica.

Mox vero corpuscularis Philosophia, quam Epicurus & Dicæarchus coluerant, ab Asclepiade Bithyno*) in theoriam medicam introducta, atque a Themisone Læodiceno & Thessalo Tralliano in exstruendum systema methodicæ Scholæ conversa fuit. Communitates Methodicorum, sive similia, quæ in morbis & remediis occurrunt, ex stricto & laxo explicarunt, & contraria itaque contrariis obposuerunt; nam Themisonis jam doctrina fuit, omnia medicamina aut roborare, aut relaxare. Dum hæc vero non sufficerent, ad metasyncrisin sive recorporationem refugium ceperunt. Specifica, id est, ea remedia, quorum actio nullo ratiocinio patet, non adsumserunt, sed retulerunt semper vel ad communitates, vel ad metasyncrisin.

Seculum I. post Christ. nat.

Huic sectæ quoque adhæsit Aulus Cornelius Celsus, polyhistor ille, qui adcommu-

*) Medicamenta multa descripta reliquit; etiam composita.

nitates Methodicorum, more seculi sui respexit, dum theoriam medicaminum statueret. Primus nutrientia clismata exhibuit. Antonius Musa, coætaneus, in re medicamentaria insigniter peritus, carnem viperarum, lactucam, cichorium & endiviam in materiem medicam introduxit.

Methodici ipsi vero non diu post viderunt, communitatibus suis non posse omnibus satisfieri; refugerunt itaque iterum ad Empiriam non rationalem, sed quæ antidotis, specificis, farragine denique absurda remediorum satageret morbos sanare. Testes sunt: Philo Tarsensis, Aemilius Macer, Demosthenes Massiliota, & alii, quorum nonnulli multum auxerunt penum medicaminum suis simplicibus, verumtamen in distribuenda illa penu, & in theoria materiæ medicæ, parum aut nihil præstiterunt. Nominari hic præcipue merentur non solum Lycus Neapolitanus, qui fermentum panis contra tumores, & auripigmentum contra dysenteriam; Menius Rufus, qui anagallidem contra rabiem caninam adhibuit; Menecrates, qui emplastrum diachylon invenit; Servilius Damocrates, qui dentifricia & varia malagmata versibus descripsit; Asclepiades Pharmacio, qui in libro Markellas multiplicissima remedia, & primus stercora animalium commendavit; Apollonius Archistrator, qui compositiones miras contra ozœnam, odontalgiam &c. laudavit; Pamphilus Migmatopoles, qui arsenicum & cantharides jam externe in morbis cutaneis exhibuit; Scri-

bonius largus*), qui aloën in pilulis, & balnea chalybeata ordinavit; Andromachus, qui theriacam composuit; Xenocrates, qui in sanguine vespertilionum medicinam quæsivit &c.; sed præ aliis Plinius Secundus & Pedacius Dioscorides Anazarbeus, qui posterior de medicinali materia opus egregium conscripsit, per plura secula classicum, in quo simul chemicæ quædam operationes, & prima criteria adulterationis medicaminum adnotantur. Jam adplicuit oleum ricini, & aquam calcis externe, alcali vegetabile contra gangrænam & scopo caustico; filicem marem contra vermes; corticem ulmi in impetiginibus; marrubium in phthisi, cornu cervi ustum, & plura alia ad hodiernum diem usitata. Interim tamen & absurda nonnulla adfert, uti cimices in febribus intermittentibus, scopo nauseante. Quam optime elaborata sunt capita de myrrha, bdellio, ladano, asa fœtida, gummi ammoniaco, opio, rhapontico, majorana, uva ursi, scilla **).

Sectæ, in quas deinde diductæ sunt medicæ

*) Scribonii largi compositiones medicæ, ex recens. & not. J. Rhodi. 4. Patav. 1655.

**) Dioscoridis de medicinali materia libri VI. Lugd. 1552. Fol.

Ejusd. de medica materia libri V. Colon. 1529. Fol.

P. Andr. Matthioli Commentaria in Dioscoridis libros de materia medica. Basil. 1598. Fol.

Cordi Val. annotationes in Dioscoridis libros. 1561. Fol.

Lusitani Amati in Dioscoridis mater. med. lib. V. enarrationes. Argent. 1554. 4to.

Scholæ, licet Pathologiæ doctrinam alio plane modo excolerent, in theoria tamen materiæ medicæ parum recesserunt ab antecessoribus.

Schola pneumatica.

Pneumatici quidem, ex stoica Schola progressi, introductis suis spiritibus videbantur aliquid ad theoriam de viribus innatis, & corporis humani, & remediorum contulisse; verum symbola hæc fere erant, sub quibus, quid ipsi cogitaverint, haud ita facile explicari potest. Si spiritum calidum excitasse morbum crederent, exhibuerunt remedia frigidum spiritum continentia, & vice versa. Communitates Methodicorum adtingere ergo quodammodo videtur hæc idea. Fundator hujus sectæ Athenæus auripigmentum adhuc in clysmate contra dysenteriam ordinavit.

Schola eclectica.

Alii vero hujus ævi medici ideas Pneumaticorum cum illis Empiricorum & Methodicorum combinarunt, atque sic Scholæ eclecticæ, sive episyntheticæ originem dederunt; quos inter Agathinus Spartanus & Archigenes, qui posterior non parum contulit ad meteriam medicam locupletandam *). A fortioribus interim purgantibus abstinuit, myrobalanorum usum fecit, & vomitum adhuc raphano excitavit. Aretæus Cap-

*) Scripsit de pharmacis secundum genus.

padox primus vesicantia memorat, atque vires medicaminum egregie explicat. Mentionem quoque meretur Herodotus, qui balnea oleosa & aquas minerales scopo diætetico commendavit.

Seculum II. post. Christ. nat.
Galenus.

Claudius Galenus, auctor Scholæ, quæ per tot secula perstitit, & universim dominata est, materiam medicam in aliquam scientificam formam quidem redegit *); attamen non ea ratione excoluit, qua reliquas medicinæ partes. Cum juvenis eclecticæ Scholæ adhæserit, mox eo modo recessit ab eadem, ut academicæ Philosophiæ subtilitates cum peripatheticis conjungeret, atque doctrinam de temperie elementorum cum ad Pathologiam, tum ad materiam medicam adhiberet. In colligendis medicaminibus Dioscoridem secutus est, cum Botanices & Chemiæ peritus non valde esset. Ex hypotheticis qualitatibus primariis, calido, humido, frigido & sicco, quas iterum in quatuor gra-

*) Scripsit de purgantium medicamentorum facultatibus.
De Ptisana.
De simplicium medicamentorum facultatibus.
De substitutis medicinis.
De compositione medicamentorum secundum genus.
De compositione medicamentorum secundum partes.
De Theriaca.
De Antidotis.
De ponderibus & mensuris.
De remediis paratu facilibus.

dus dispescuit, saporem & odorem medicaminum pendere docuit, atque chemicam ad dignoscendas vires plantarum analysin penitus rejecit. Talique modo constituit systema, quale ad seculum præteritum usque perstitit.

Schola neoplatonica.

Pessima vero illa, atque absurda opinio de actione stellarum & signorum Zodiaci in plantas & medicamina, tempore Galeni primum efficta, per plura secula serpsit, undique aliquid adsumendo, quod absurditatem ejus augeret. Originem ducit magica hæc theoria materiæ medicæ ex Neoplatonicorum Scholis, quæ tertio demum seculo vetera illa Persarum & Judæorum dogmata, a græcis Philosophis quidem accepta, sed mirum quantum deturpata, iterum cum platonica Philosophia & ejus ævi Astrologia conjungere, horrendum que monstrum theoriarum & systematum exstruere satagerunt; quale imposterum a Paracelso, Thurneisero & Carrichtero magis adhuc deformatum, & nuper elapsis seculis multorum hominum assensum recuperavit.

Secula III. IV. post Christ. nat. Empiria pessima.

Tempore adhuc Galeni, Romæ vivebat Marcellus Pamphiliensis, qui jam medicamentum universale ex piscibus contra omnes morbos commendabat. Etiam Serenus Samonicus

uterque, carmina & amuleta cum nomine Abracadabra, & sextus Placitus Papyriensis *) collare ex corde leporino contra intermittentes febres adplicabat. Atque sic observare licet subitaneum transitum ævi artis philosophici in superstitiosum, & in pessimam, summeque ridiculam Empiriam, quæ pluribus Seculis dominabatur; & quæ a Pseudophilosophis neoplatonicis miro modo adhuc protecta fuit, dum cuique zodiacali signo suam herbam, suumque morbum adsignaverint, cui fugando herba illa par sit. Nonnulli illorum ex figuris quoque variis vim insignem medicatricem exspectaverunt, & ad certos numeros, dies, verba barbara confugerunt, dum morbum fugare conarentur. Hinc etiam vetus ille mos, preces, conjungere cum adplicatione remediorum; cum non posse, nisi immediato auxilio Dei & angelorum sanationem contingere, neque medicum justum esse, nisi pius vir sit, sibi imaginarentur.

Secula V. VI. VII. post. Christ. nat.

Meliores quidem ejus ævi scriptores, optima ex optimis auctoribus collecta medicamina commendabant; inter quos Sardianus Oribasius **), Theodorus Priscianus, Aëtius, Alexander Trallianus (qui primus rheum & hæmathitidem in dysenteria adplicabat) & Pau-

*) Placiti Papyriensis de medicamentis ex animalibus liber.

**) De facultate simplicium medicaminum.

lus Aegineta *). Alii vero adeo absurda & ridicule superstitiosa de medicaminibus proferebant, ut nomina eorum memorari non mereantur. Seculis adhuc octavo & nono Lucium Apulejum **) & Plinium Valerianum (nisi nomina hæc a Monachis ficta) & ipso decimo tertio Myrepsicum ***), aliosque huic perniciosæ sectæ additos miramur.

Secula VIII. IX. X. XI. post Christ. nat. Arabes.

Hæreditario quasi modo doctrinam Græcorum Arabes obtinuerunt. Theoriam quoque materiæ medicæ amplificarunt eo modo, ut Galeni divisionem in qualitates primarias suam facerent, simul quoque gradus facultatum adhuc amplius augerent. Quin ad regulas fere arithmeticas reduxerunt theoriam materiæ medicæ. Sed præter calculorum adplicationem ad hancce theoriam, varia medicamina variis, iisque certis corporis humani visceribus & partibus favere crediderunt, atque actionem medicaminum specialem in hoc vel illud viscus jam tunc cognoverunt. Hinc innumera illa remediorum copia, quæ posteri Arabum sectatores arbitrarentur

*) Paul. Aegineta de simplicibus medicamentis. Interprete Ot. Brunfelsio, 8. Argent. 1531.

**) Luc. Apuleji de medicaminibus herbarum liber. Ex recens. & cum notis J. Chr. Akermann. 8. Nor. 1788.

***) De antidotis?

in proprium aliquod viscus agere; hinc cardiaca, aphrodisiaca, hepatica, splenica, pulmonalia &c. Hinc quoque ea remedia, quæ peculiarem aliquem humorem e corpore educant, quo pertinent melancholica, lymphatica &c. Hinc denique illa opinio de vi quorumdam remediorum novas partes producendi, quæ Sarcotica dicebantur.

Scriptores Arabum celebriores, qui in operibus suis & medicam materiam pertractarunt, sunt: Jahiah Ebn Masawach (Mesue), præcipue junior (ben Hamech), qui libros pharmacologicos conscripsit *); Hhonain Ebn Ishak, qui subtilissimam solventium theoriam exposuit; Jahiah Ebn Serapion **), (Janus Damascenus testante Henslero) & Serapion junior, quorum primus pharmaceuticam artem quodammodo excoluit; Jakob Ebn Ishak Alkhendi (Alkind), qui peculiarem ideam mathematicam de gradibus medicaminum proposuit ***); Aben Guefith ****), qui tractatum de viribus simplicium medicaminum concinnavit, & methodum non ineptam descripsit, medicaminum vires explorandi; Muhhamed Ebn Secharjah Abu Bekr Arrasi (Rhazes), qui in magnis suis operibus

*) De medicamentis solutivis. De aqua hordeacea. De dentifricio. De medicamentorum catharticorum correctione &c.

**) J. Serapionis de simplicibus medicinis opus, per Ot. Brunfelsium. Fol. Argent. 1531.

***) De medicamentorum compositorum gradibus.

****) De simplicium medicaminum virtutibus.

antidotarium edidit, sive syllabum simplicium & compositorum medicaminum, ub de usu mercurii externo jam mentio fit *); Ali ben Abbas, qui Hhonainum ut plurimum secutus, & arabum medicorum denique princeps, Al Hussain Abu — Ali ben Abdallah, Ebn Sina (Avicenna), qui tamen naturalis historiæ multum ignarus, magnas terminorum confusiones introduxit in medicam suam materiam **). Aurum, argentum, alia metalla & gemmas pro usu interno commendavit; atque ab illo superfluus usus obductionis pillularum auro & argento in hodiernos medicos promanavit. Interim ab Arabibus materia medica tamen aliquid lucrata est. Drastica fortiora e foro medico expulsa, & leniora purgantia, tamarindi, manna, senna, introducta fuerunt. Camphoræ & moschi jam notitia fuit. Primi Sacharum loco melis adhibuerunt, atque e regno minerali medicamina petierunt; mercurium pro usu externo adplicarunt; olea empyreumatica, aquas destillatas, spiritus, ipsum mercurium corrosivum fabricarunt; Looch, roob, syrupos, julepos pararunt, quorum nomina & hodie in usu; Dispensatoria quo-

*) Ejusd. liber de medicamentis, quæ facile ubique inveniri possunt. De cucumere asinino. De sanguine draconis. De medicamentis naturalibus. De seminibus, aromatibus potioribus, trochiscis.

**) In libri II. tract. II. enumerat 756 simplicia medicamina, ordine alphabetico.

In libri IV. Fen. 6. Tract. I. & II. de venenis agitur.

Liber V. continet antidotarium & composita pharmaca.

que jamjam formarunt, & Pharmaciam a practica medicina separarunt.

Ad ipsos Græcos ab Arabibus denuo medica scientia transscendebat. Saltem opus pharmacologico — diæteticum, undecimo seculo a græco medico Symeone Seth *) concinna tum, evidenter demonstrat, Arabum de materiamedica cognitiones in Græciam transmigrasse. In quo libro prima simul de Ambra mentio, nec non camphoræ, moschi & cinamomi bona descriptio.

Arabistæ.

Eodem ævo a Constantino Africano ex Oriente in Occidentem, & quidem præcipue in Scholam Salernitanam doctrina medica translata fuit; quin tamen Pharmacologia magnum ibi incrementum ceperit. Nam Nicolaus Præpositus, qui Antidotaria scripsit & Aromataria (a quo requies Nicolai vetusti Dispensatorii), aliique coævi, absurda potius & fanatica varia in materiam medicam introduxerunt.

Seculum XII. post Christ. nat.

Interim tamen jam pharmacopolia in Italia exstruere inceperunt, atque de Dispensatoriis introducendis cogitarunt.

*) De cibariorum facultatibus 8. Par. 1658. Gr. & lat.

Secula XIII. XIV. XV. post Christ. natum.

Ceterum vero ab Arabistis & Latinobarbaris nihil omnino factum est, quod ad amplificandam & augendam scientiam nostram contulisset; cum undique solummodo corraderent antidota, specifica; mira & incredibilia de eorum efficacia narrarent. Huc pertinent: Rogerius Parmensis, qui Spongiam in Scrophulis adhibuit; Brunus Calaber, Guilelmus de Saliceto & Lanfrancus Mediolanensis, qui præsertim in Pharmacologia chirurgica laborarunt; Joann. a Sancto Amando *), qui subtiles de viribus medicaminum ideas protulit; Joann. Actuarius, celebrior practicus, quam pharmacologus; Simon de Cordo, Raimundus Lullius, Guilielmus Varignana, Mathæus Sylvaticus, Petr. de Abano, Dondis **) uterque, & Nicol. Leonicenus ***). Ex Gentili de Foligno ****) & Arn. Bachuone Villanovano præsertim patet hujus ævi perni-

*) Ejusd. Expositio supra Antidotar. Nicolai. Ven. 1562. Fol.

Ejusd. De basibus medicamentorum. De virtutibus & operationibus medicinarum simplicium & compositarum.

**) Jac. Dondis promtuarium medicinæ. Ven. 1543. Fol.

***) De Plinii, aliorumque erroribus. 4. Ferrar. 1492.

****) De dosibus & proport. medicament. Ven. 1562. Fol.

cies; cum præter Dogmaticorum veterum explicationes & Arabum calculos, Empiricorum deinde antidota & specifica, Magorum quoque vires absconditæ ibidem occurrant.

Præter hos etiam Joan. Ganivetius docet, quanta fuerit fides habita Seculo XV. Astrologiæ, & præsertim doctrinæ de signorum cœlestium influxu in vires medicaminum. Docet quoque Bartholom. de Montagna-na *), quanta tributa sit vis numeris certis quibusdam. Namque pillulas non aliter, ac impari semper numero exhibuit. Inter meliores tamen hujus seculi scriptores mentionem merentur Joann. Platearius **), Saladinus Asculiensis ***), & Santes de Ardoynis ****).

Cum vero denique lues venerea novam, eamque cum theoriis Dogmaticorum haudquaquam congruentem requireret methodum, tandem perspexerunt atque cognoverunt medici, veterem suam doctrinam hic non sufficere; ideoque vel confugere oportere ad empiricam methodum, vel qualitates occultas adsumi debere. Primum igitur hoc fuit rudimentum repullulantis judicii, & examinis liberioris virium, quas medicamenta exserunt; atque ita sensim & barbaries Arabum evanuit. Literæ quoque in Europa renascentes fecerunt, ut etiam ad eos lux antiquitatis penetraret, qui græcam

*) Antidotarium. Ven. 1565. Fol.
**) Expositio in Antidotar. Nicolai. Ven. 1562. Fol.
***) Compend. Aromatorior. Ven. 1562. Fol.
****) De venenis tract. II. Ven. 1492. Fol.

linguam ignorarent; cum meliores versiones veterum auctorum prodiverint. Ars simul typographica inventa, non parum ad hancce literarum culturam contulit. Novo orbe quoque detecto, novæ divitiæ medicaminum allatæ sunt *), quæ a Græcis & Arabibus ignorata fuerunt.

Interea tamen vitium Seculi fuit, quod multi fat cauti Botanici, plantas Dioscoridis & Plinii se reperiisse in frigida nostra Europæ parte crederent. Sic Otto Brunfelsius in eo totus est, ut plantas nostras cum græcis conciliet. Ita Corn. Petri infeliciter sæpius nostra cum veteribus remediis confert. Eadem ratione coaptare, et potuerunt, græca cum nostratibus vegetabilibus studuerunt Hier. Tragus, Herm. a Nevenaar, Ruellius cum aliis. Perversa hæc methodus, quam acriter impugnavit suo tempore Leon. Fuchsius, confusionem eam genuit in materia medica, ut, quid proprie sit, quod præscribat, sæpius nesciret medicus, innumerique inde orirentur errores.

Seculum XVI. post Christ. natum. Alchemistæ. Schola Spagirica.

Eodem fere tempore, cum necesse esset, ut novam induat formam ars medica, Philippus Au-

*) Nic. Monardes, de simplic. medicam. ex occidentali India delatis. Antv. 1574. 8.
Simplicium medicamentorum ex novo orbe liber Nic. Monardes, a Clossio Latio donatus, & not. illustrat. Ex offic. Plant. 1593. 8.

reolus Theophrastus Paracelsus Bombast ab Hohenheim (Philippus Hœchener adserente Hallero), celeber Alchemista, sed vir acuti ingenii, auctor exstitit novæ sectæ, quæ quidem antea in embryone quasi latuerat, jam vero nova specie caput extulit. Hæc quidem chemicam analysin ad dignoscendas vires plantarum, sed perverso plane modo primum adhibuit. Posse enim ope ignis & caloris certas corporum partes separari, quæ in minima quantitate exhibitæ summum ederent effectum, velut oleum, spiritus, sal &c., arbitrati sunt; sicque omnes plantarum vires constitutivas seorsim tradiderunt, & hac ratione concluserunt, quomodo ex his compositæ effectum producant. (Circa finem Seculi XVII. ulteriori examine dignam censuit hanc theoriam Regia societas Parisina). Dir sane & multum laboraverunt in hac re varii eruditi viri, donec fateri necessum duxerint, quod, etsi in multis plantis scopus adtingi videatur, aliæ tamen nimium quantum inde recedant.

Ignoscendum fuisset huic sectæ, si hanc tantum analysin, tanquam criterion virium medicaminum stabiliisset; verum, cum alia & plane absurda dogmata introduxerit in theoriam medicaminum, dolendum profecto Seculi fatum, quo ejusmodi commenta dominarentur. Astrologiam non solum eam introduxerunt iterum, de qua jam supra sermo fuit, quæque plantæ certæ sidus aliquod, tanquam numen tutelare, affigeret; sed simul quoque a signatura plantarum externa vires hariolari annisi sunt. Ita res luteas in ictero cum fructu adhiberi, e. g. crocum, curcumam, rheum, chelidonium &c.; rubra

vero dysenteriæ mederi, ut catechu, sanguinem draconis &c. In colore quippe magnum latere magnale naturæ. Figuram quoque plantarum consuluerunt. In floribus orchidum finxerunt penes, testiculos, vulvas, uterum, proptereaque veneri excitandæ has inservire opinabantur. Sic anacardium orientale propter figuram cordi robur addere; brassicam capitatam capitis mala lenire; aurum ob fulgorem solis, præstantissimum esse remedium; euphrasiam ob nigrum punctum pupillam indicans, utilem esse ad ophthalmiam; asarum auribus simile, earum morbis quoque maxime conducere.

Philosophia ceterum Paracelsi prorsus aliena ab ea, quam ceteri mortales profitentur, ex eo quoque perspicitur, quod hyperici naturam cognitam adhiberet ad explicandam indolem morbi verminosi; ex visci quoque quercini, quem nonnisi adscendente luna efficacem credidit, voluerit naturam epilepsiæ planam facere. Quod si quis, hæc se comprehendere non posse fateretur; regessit ingenue Paracelsus, posse hæc absque tinctura sapientiæ, absque revelatione divina non intelligi, cum magnalia sint Dei, quæ revelabit Elias Artista, dum veniet.

Et quamvis hæc quidem sensui communi adeo contraria essent, ut a nemine non irrideri mereantur (uti Thom. Erastus*), summus Paracelsi antagonista suo jam tempore agnovit); innumeros tamen sibi adquisivit sectatores, inter quos: Barth.

*) Thom. Erastus de occultis pharmacum potestatibus. 4. Basil. 1574.

Carrichterus, Leot. Thurneiserus, Adam. Bodensteinius, Joh. du Chesne *) (Quercetanus dictus), Osw. Crollius **), præcipue nominandi. Metalla universim, ob efficaciorem influxum astralem, plantis longe prætulerunt; ut & Joh. Quercetanus universam purgantium classem cum mercurio dulci & antimonio crudo mutaverit; atque Thom. Bovius vitriolum cœruleum scopo emetico exhibuerit.

Ceterum Paracelsus, quemadmodum doctrina sua mirabili, & vano conatu inveniendæ Panaceæ universalis summe ridiculus evasit, aliquid tamen boni pro materia medica præstitit; chemica præparata multa detexit; pharmaca summe efficacia, præcipue mineralia in usum trahere docuit; atque occasionem saltem præbuit, severioris cognitorum medicaminum indagationis, ita ut Chemiæ pharmaceuticæ quasi fundator agnoscendus sit.

Conciliatores.

Nec defuerunt auctores, qui derelicta idea ridicula Panaceæ inveniendæ, aurique potabilis dete-

*) Antidotaire Spagyrique. 8. Lyon 1576.

Ejusd. Pharmacopæa Dogmaticorum restituta. Lips. 1607. 8.

Ejusd. De priscor. Philosophorum veræ medicinæ materia, præp. modo &c. Lips. 1613. 8.

**) De signaturis rerum.

Inter alia, plantas masculinas maribus, femineas mulieribus conducere contendit. Stellas qua plantas, & plantas qua stellas concidorac.

gendi, reliquam meliorem Paracelsi theoriam, cum doctrina Galeni combinare conati sunt. Hisce adnumerandi veniunt Andr. Libavius, Angelus Sala, Bened. Aretius *), Dan. Sennertus, Raim. Mindererus, Laz. Riverius, Petr. Castellus **), Petr. Poterius ***), Hier. Cardanus ****), Ant. Musa Brassavolus *****), cum aliis.

Spiritualistæ & Theosophi.

Nonnulli vero fanaticis ideis repleti, multumque neoplatonicæ Sectæ adhærentes, Dæmonibus &

*) Ben. Aretii de medicamentor. simpl. gradibus & compositionibus opus novum. 8. Tigur. 1572.

**) Petr. Castelli Antidotario romano commendato. Fol. Messin. 1637.

***) Petr. Poterii Pharmacopœa spagirica, sive de secretioribus medicamentor. præparationibus & usu, libr. II. 8. Bonon. 1622.

****) Hier. Cardani liber de medicamentis simplicibus. It. De Sarsaparilla. It. De cyna radice. It. De venenis.

*****) Ant. Musæ Brassavoli examen omnium electuariorum, pulver. & confection. 8. Ven. 1548.

Ejusd. Examen omn. Catapotior. & pillular. 4. Basil. 1545.

Ejusd. Examen omn. trochiscor. unguent. cerat. emplastr. cataplasm. & colyrior 8. Ven. 1551.

Ejusd. Examen omn. linctuum, aquar. oleor. 8. Ven. 1553.

Ejusd. Examen omn. simplic. medicamentor. 8. Ven. 1545.

Idem De medicamentis tam simpl. quam comp. catharticis. 8. Tigur. 1555.

Spiritibus aliis magnas potestates in morbis producendis & sanandis tribuerunt, atque ex hisce chimæris vires medicaminum, quam plurimum explicarunt. Excellunt inter eos Thom. Campanella & Rober. Fludd (Barometri inventor), qui medicaminum actiones unice ex principio activo caloris & frigoris, intercedente aliqua Spirituali substantia eruerunt.

Ex his quoque Scholis originem duxit sympathica illa curatio, quæ per effluvia in distans agere præsumeretur. Alii respexerunt in hac absurditate explicanda ad Deum ipsum, alii ad sympathiam aut magnetismum universalem consilia transtulerunt, alii demum diabolum hic intercedere opinabantur

Observatores.

Interea tamen varii viri eodem Seculo æque liberi a servitute Galeni, ac a fanaticis paradoxis Paracelsi, sedulo ipsi investigarunt & examinarunt naturam; ordinem naturalem in plantis & mineralibus hariolati sunt, & materiam medicam propria peritia auxerunt. Conr. Gesnerus medicam Botanices partem studiosissime excoluit; sapores, odores & vires medicaminum ipse tentavit, imo & vitam periclitatus est in radice Doronici. Huc etiam pertinent: Jo. Bapt. Montanus *),

*) J. B. Montani Explicatio eorum, quæ pertinent tam ad qualitates simplicium medicamentorum, quam ad eorumdem compositionem. 8. Ven. 1555.

Petr. Andr. Mathiolus *), Laur. Joubertus, Hier. Capivaccius, & Jul. Argenterius, qui a plerisque sui ævi præjudiciis alieni, multum contulerunt ad liberam investigationem naturæ, & lites componendas, quæ inter Galeni & Paracelsi asseclas longe lateque tunc grassabantur. Antecessit hisce Aloys. Mundella, qui in epistolis suis ad historiam materiæ medicæ spectantibus, usum internum gemmarum, ab anno 1535 valde divulgatum, primus damnavit.

Studium græcæ antiquitatis in eam mox viam divergit, ut regulas generales curativas Græcorum sequerentur medici, materiem medicam eorum suam facerent, & denique longe alia nostro climati conducere medicamina contenderent, ac quæ olim in Græcia, Oriente & Italia usu venissent.

Observatores deinde egregii adparuerunt, qui a partium studio alieni, naturam morborum, curationum & remediorum candide examinarent, eodemque modo materiam medicam eo dirigerent, ut experientiæ — non commentis; factis — non ratiociniis superstrui potuerit. Inter observatores hujus ævi primos ordines ducunt: Joh. Schenk von Graffenberg, Nic. Piso, Petr. Forestus, Fel. Platerus, Alex. Massaria, Lud. Septalius, cum aliis.

*) P. A. Mathioli Materia medica. Ven. 1565. Fol. Ejusd. Comment. in Dioscoridis libros de materia medica.

Chemiatri.

Chemia quoque, quæ antea vel auri sacra fame, vel ad stabiliendam Fanaticorum doctrinam usurpabatur jam in usum historiæ medicamentorum est conversa. Rud. Glauberus, Adr. Minsichtius*), Jo. Chr. Schrœderus, Joan. Hartmanus, aliique in eo laborarunt, ut & meliori examini subjicerent remedia, & formulas absurdas exules facerent, & ordinem systematicum in materiam medicam introducerent. Veterum quoque theoria magis magisque obsoleta visa est, simul ac cum Guern. Rolfinkio Chemia in cathedras publicas translata est.

Secul. XVII. post Christ. nat.
Helmontius.

Intervenit autem mox alia schola fanatica Jo. Bapt. Helmontii, quæ boni hoc quidem habuit, ut liberum magis, & ab antiquitatis præjudiciis alienum redderet examen medicaminum; in se vero spectata absurda tot continuit, quot Paracelsi secta. Fermenta Helmontii, sive principia motus & productionis, quæ in mineralibus Bur, in vegetabilibus vero Leffas dixit, totam actionis medicaminum causam continuerunt, agere insuper medicamenta, prout Archeo amica sint, & potissimum ratione odoris docuit. Cumque acidum sit

*) Hadr. a Minsicht Armamentarium medico—chymicum. 8. Francof. 1675.

præcipue corpori inimicum, calida, absorbentia, sudorifera in praxin quotidianam introduxit.

Et alii.

Secutus est illum Franc. Sylvius de le Boe cujus theoria male excogitata versata est tota in accido debellando; quem in finem direxit omnia sua remedia, ut & acorem succi pancreatici corrigerent, & sudorem promoverent. Hinc ortum duxit perniciosa illa methodus diaphoretica, quæ per totum seculum præterlapsum, & per magnam nostri partem dominata est. Ex eadem theoria ridiculæ de variis humorum acrimoniis ideæ originem traxerunt.

Fuerunt præterea, qui Sylvii doctrinam Cartesii Philosophia conciliarent, ex hac vero fulcimen illius quærerent. Id egerunt Benj. van Brœkhuysen, Corn. van Bortekœ (Dekkerus alias dictus), Steph. Blancardus, aliique Batavi, a quibus commendata bezoardica, calida, absorbentia, cum infuso Theæ sinensis deinde adeo in usum venerunt, ut secularem fere laborem optimorum auctorum requireret, donec pessimus hic amor absorbentium & calidorum exterminarentur. Adplicuerunt quoque doctrinam chemicam Helmontii & Sylvii atque Cartesii Philosophiam ad explicandas vires medicaminum Rob. Boyleus *), Car. Musitanus, Bern. Ramazzini, Joh. Dolæus, G. Wolfg. Wedelius **)

*) R. Boylei Dissertat. de medicament. specific.

**) G. W. Wedelius de medicamentorum facultatibus cognoscendis. 4. Jen. 1678.

& Mich. Etmüllerus, quorum autem doctrina tum ab Herm. Grube*) & Jo. Nic. Pechlino**), tum solidius dein a Jo. Bohnio, Frid. Hofmannuo & Herm. Boerhaavio suo tempore impugnata fuit.

Chemia interim indies magis exculta, & solidioribus observationibus atque experimentis superstructa, materiæ medicæ incrementum non mediocre largita est. Jo. Becheri, Ot. Tachenii, Nic. Lemeryi, Wilh. Hombergii, J. Zwelfferi & Chr. Ludovici laboribus factum est, ut præparata medicaminum varia detegerentur, absurda vero & nimis superstitiosa medicamina ex Dispensatoriis & officinis relegarentur, simul quoque simplicior methodus experimentalis & systematica communis evaderet.

Summum accessit augmentum scientiæ nostræ invento hisce temporibus Cortice peruviano, qui etsi jam ab anno 1638 Europæis innotuerit, anno 1648 tamen a societate Jesu magis magisque divulgabatur. Mox quoque Ipecacuanha, a J. A. Helvetio præcipue commendata, non parvi momenti augmentum tribuit.

Inventio præcipue peruviani corticis novam reformationem in scholis medicorum, & medicaminum

Ejusd. Amœnitates mat. med. 4. Jen. 1684.

Reliqua copiosa pharmacologica hujus auctoris opera in decursu memorabuntur.

*) H. Grube De modo, simplic. medicamentorum facultates cognoscendi. 8. Hafn. 1669.

**) J. N. Pechlin De purgantium medicamentor. facultatibus. 8. Amst. 1672.

theoria largita est; quum intellexerint medici, non posse ipsos in viribus ejus explidandis, nisi confugere vel ad specificam ejus naturam, vel ad chemicam analysin principiorum activorum. Præter Jo. Jürgkenium & Ph. Hermannum, qui ex analysi chemica vires plantarum definirent, præsertim Jo. Floyerus memorandus venit; qui abrogatis aliis omnibus criteriis virium, remediorum, solo sapore & odore contentus fuit. Ipse ingenue fatetur, corticis peruviani inventionem primam præbuisse ipsi ansam, ut systema suum experientiis innumeris firmatum exstruxisset; invenisse quoque in veteribus auctoribus, præsertim in Hippocrate & Galeno vestigia manifesta suæ methodi. Paucos vero habuit sectatores, donec nostro ævo eo plures redirent, ut missis aliis criteriis ad saporem & odorem solum confugerent. Jo. Pitton de Tournefort, magnus ille Botanicorum dux, analysin chemicam multi quidem facit, neque tamen alienus est a saporis & odoris examine; utrumque argumentum conciliare studet; spernit investigationem principiorum remotiorum, vires vero plantarum universas pendere a principiorum propiorum ratione admittit.

Jatromathematici & Jatromechanici. Secul. XVIII. post Christ. nat.

Alii, præter chemicas & physicas medicaminum proprietates, in viribus medicaminum eruendis ad leges mathematicas & staticas multum respexerunt, quorum antesignanus J. Alf. Borellius. Post il-

lum J. Bapt. Mazinius *) omnium medicaminum actionem jam ex figura particularum eorum explicat; adstringentibus & narcoticis uncam, solventibus asperam & angulatam, emollientibus glabram &c. particularum figuram contribuit. Simul quoque ad actionem medicaminum in solidas partes magnum respectum habuerunt: Th. Morganus, Fr. Hoffmannus **), Arch. Pitcarnius & ejus discipulus Herm. Boerhaavius, qui posterior medicaminum vires ex legibus mechanicis ceterum eruere, ut plurimum conatus fuit ***). Imo & seriori tempore Jo. Frid. Schreiberus atque Rich. Meadius ****) vim immutantem penitus organorum structuram & conditionem medicaminibus adtribuerunt; nec non Fr. Boissier de Sauvages recentius adhuc, ex particularum tum figura, tum pondere & adtractione versus certa organa, Cartesiano quasi modo, medicaminum vim explanare voluit.

*) J. B. Mazini Mechanica medicamentor. Brix. 1734. 4to.

**) Fr. Hoffmann De remedior. evacuantium mechanica operandi ratione. 8. Hal. 1698.

— — — De remed. alterant. mechan. oper. ratione. 4. Hal. 1698.

— — — De modo operandi remedior. physico mechanico. Hal. 1718.

Reliqua hujus viri copiosa pharmacoligica scripta inferius occurrent.

***) H. Boerhaave De viribus medicament. Plur. edit.

****) R. Mead Mechanica venenorum expositio. 8. Lugd. 1737.

Reformatores.

Eandem fere cum Boerhaavio viam ingressi sunt hujus seculi de materia medica plerique scriptores, inter quos præcipui: Steph. Frid. Geoffroy, Jo. Fr. Chartheuser, Lud. Lösekius, Wilh. Lewisius, Henr. Jo. Nep. Crantzius, Car. Alstonius, Jo. Reinb. Spielmannus & alii, quorum plerique cum Boerhaavio analysin chemicam in viribus medicaminum eruendis nequaquam neglexerunt, licet ubique ex partibus constitutivis vim & virtutem remediorum dijudicare non voluissent.

Quum simul Car. Linnæi conatibus systema plantarum & mineralium naturali propius redderetur, huic methodo naturali conformem quoque reddere sategerunt Sectatores ejusdem viri materiam medicam. Secuti sunt eum Petr. Jo. Bergius & Jo. Andr. Murrayus, quorum opera maxime amplificata est hæc naturalis methodus.

Antihumoralistæ. Solidistæ. Dynamistæ.

Dum vero inceperint practici medici præcipuum respectum ad solidas & organicas partes corporis humani vivi habere, actionem medicaminum adcuratius investigantes, eorum operandi rationem magis ex solidorum per illa quam fluidorum mutatione explicarunt. Excellunt hic nuperi Angeli, inter quos Will. Cullenius & Con. Monro,

atque inter nostrates Just. Arnemannus & Frid. Car. Grenius.

Ipsissima hæcce doctrina simpliciorem posuit medendi rationem, proinde simpliciorem quoque medicaminum penum & pauciora reddit remedia. Nuperi totam farraginem eorum medicaminum exterminarunt, quæ vel melioribus substituerentur, vel plane superflua essent. Ad minorem itaque merito numerum est redacta copia nostrorum medicaminum. Post J. G. Brendelium *) J. Fr. Cartheuserum **) Chr. Jac. Mellinum, G. Bickerum & J. Clem. Tode plurimi recentiores, Dispensatoriumque neotericorum concinnatores; quam fervidissimi autem M. J. a Mederer antesignano Academia militaris Vindobonensis, J. Petr. Frankius, Jo. Andr. Stifftius, Zach. Husstya Rassynia, Joh. Lenhardus, & Galli in exercitu.

Interim nonnulli iterum viri augmentum materiæ medicæ addiderunt, dum varia medicamina vel severius tentarent, vel oblivioni quæ tradita essent, iterum in usum revocarent, vel incognita & exotica varia commendarent. Innumeri fere hi sunt; hic citare tantum præ aliis decet Wil. Alexandrum, B. Lud. Trallesium, Ant. L. B. a Stoerk, Henr. Joh. Collinium, M. J. Mar-

*) J. G. Brendel Diss. de vanitate complur. remedior. Vit. 1736.

**) J. F. Cartheuser De ignobili nobilium quorumd. medicament. indole & virtute. Fr. 1748.

xium, Car. Strakium, W. H. Buchholzium, Pasc. Ferro & Chr. W. Hufelandum.

J. Bruno.

Nemo tamen medicaminum tum copiam, tum agendi rationem simpliciori modo exposuit, respiciendo unice ad vires eorum incitantes & debilitantes, quam Jo. Bruno, incitabilitatis systematis auctor, cum asseclis multis in Italia, & Germania, inter quos præcipui M. A. Weikardus; Joh. Frankius, Andr. Röschlaubius, Car. Wernerus.

Jatrochemici.

Eodem fere ævo physiologiam animalem, statum quoque obpositum morbosum & ipsam medendi rationem, medicaminumque actiones ex principiis Chemiæ repurgatæ eruere & explicare tentarunt J. B, Baumesius & G. Chr. Reichius.

Recentissimi.

Sed modeste alii machinam humanam vivam nec considerant qua chemicum laboratorium, nec qua atomorum ludicrum; processum tamen quemdam chemicoorganicum in omni animali vivo agnoscunt. Medicamina ergo non tantum facultates vitales vario modo incitare, sed etiam organicas

partes vario modo in forma & mixtione immutare, non facile semper determinando. Ita Jo. Chr. Reilius; Chr. W. Hufelandus, Car. Chr. Matthæi, cum aliis recentissimis plurimis. Cujus doctrinæ ratio in decursu patebit.